

Kertépítés története

A kertészkedés - egyaránt értve ezalatt az élelmiszer-termelés célját szolgáló kertművelést, valamint a díszkertek kialakítását, fenntartását - lényegében végigkíséri az emberiség történetét.

A kertészkedés kialakulását a nomád életmódról való áttérés, vagyis a letelepedésnek (állandó vagy legalábbis állandónak szánt lakóhelyek létesítésének) és az élelmiszerek termelés útján való megszerzésének szándéka alapozta meg.

A sátrak, majd házak környéki ásóbotos, kapás termesztés kialakulásával kezdetét vette a növénytermesztés folyamata.

A letelepedő közösségekben a kezdetben jellemző közös művelést mind inkább felváltotta a családonkénti termelés: a földeket a családok külön-külön kezdték használni és művelni.

Ezen fejlődési folyamat - a társadalom-fejlődés egyéb szegmenseivel összhangban - szükségképpen hozzájárult a családok közötti vagyoni különbségek, majd a piramisszerűen egymásra épülő társadalmi rétegek kialakulásához.

Az ókori mezopotámiai társadalmakban, illetőleg az ókori Egyiptomban, Indiában, Kínában a folyóvölgyekből kiindulva igen magas szintű mezőgazdasági termelés bontakozott ki. Ezzel párhuzamosan az uralkodók, főpapok palotái körül megjelentek a mind inkább pompás és monumentális díszparkok, díszkertek, mint például Babilónia függőkertjei. Nem véletlen, hogy a "kert" szavunk is sumér eredetű.

Mint ismeretes, a Dunántúl területén feküdt Pannónia provincia. A pannóniai kertekben előszeretettel ültettek rózsákat, liliumot, rozmaringot és levendulát. A lakóépületek körül - a díszkertek mellet - jelentős szőlőültetvények, gyümölcsösök és veteményes kertek is létesültek.

Mindeközben Nyugat-Európában, a frank és germán törzsek hadakozási idején jelentősen visszaesett a kertkultúra, míg nem Nagy Károly - hatalmának megszilárdítását követően - rendeletet alkotott a kertészkedés fejlesztéséről: "*Minden kertben legyenek liliumok, rózsák és gyógynövények...*".

A magyarok a Honfoglalást megelőzően - különösen a Kazár Birodalomban - megismerkedtek a földművelés és a kertészkedés jelentőségével. A Honfoglalást követően, a Kárpát-medencében mindehhez igen ideális feltételek álltak - és állnak - rendelkezésre.

Szent István óta a vármegyék lettek az állam alapvető, területi alapon szervezett egységei. A vármegyékben a királyi várak voltak a hatalom és gazdaság - és ez által a kertművelés - fő központjai, természetesen az egyházi birtokok, kolostorok mellett.

Zsigmond király a budai várhegyen a régi várat újjáépíttette és a megépült palota környékén kapott helyet a budai várkert. Mátyás király a palotát reneszánsz stílusban átépíttette, és az addigi zöldség-, gyümölcs-, szőlőültetvényeket kiegészítették a virágos díszkertek, melyeket számos dísznövény mellett szökőkutak, szobrok díszítettek. Mátyás király Visegrádon, a fellegrvár alatt is gyönyörű palotát és függőkertet emeltetett.

Nyugat-Európában a királyi pompa és fényűzés a 17. századra érte el fénykorát. A barokk korra jellemző túldíszítettség az ekkor létesített palotákra, kastélyokra és az azokat körülölelő kastélykertekre is jellemző. A kastély-építészet egyik legjelentősebb alkotása XIV. Lajos versailles-i palotája, mely nemcsak építészeti, de kertépítészeti szempontból is kiemelkedő alkotás. A szökőkutak, medencék, szobrok, virág együttesek és nyírott sövények lenyűgöző egységet képeznek, és a szimmetrikus pompát testesítik meg, hasonlóan a schönbruni kastélyparkhoz, vagy például a petrodvoreci nyári palota kertjéhez.

A magyarországi főúri kertek közül kiemelkedő alkotás a magyar Versailles-ként is emlegetett fertődi Eszterházy kastélyt körülölelő park. A korábbi kastélykertek között ma egyébiránt több európai hírű botanikus kertet találunk, mint például a szelestei, sárvári, jeli arborétum.

Az ipari fejlődéssel kísért polgárosodás folyamatában megsokszorozódott a városok száma és lakossága, a gazdasági és társadalmi élet központjai pedig a városok lettek.

Az urbanizáció velejárója a városi magánkertek megjelenése, mely kertek - a falvakban elterjedt háztáji gazdálkodás helyett - a városok külsőbb területein mindinkább a pihenés és kikapcsolódás színtereivé váltak, hasonlóan a belvárosi bérházak, majd társasházak között meg-meghúzódó városi parkokhoz.

A családi házak díszkertjeinek megjelenése a kertművelés fejlődésének azon mozgatórugója, mely napjainkra elvezetett

kertépítés önálló művészi, építészeti ágként történő megbecsüléséhez.

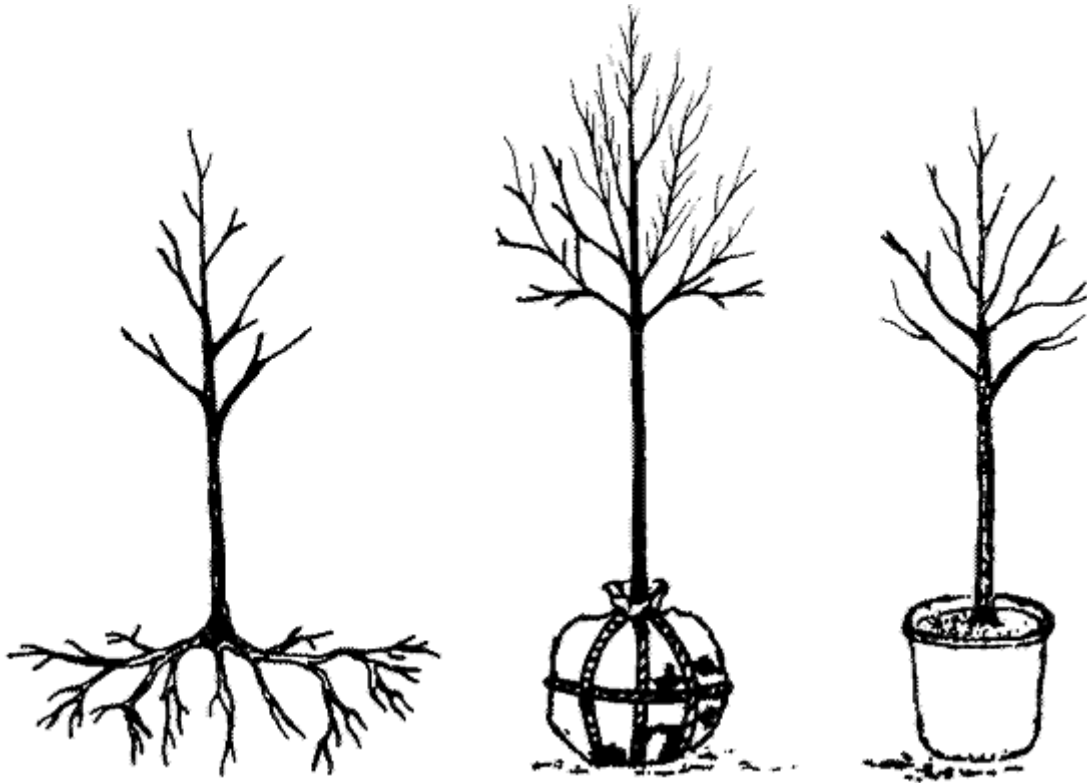
A kertépítészet a szakemberképzésnek és a neves szakmai fórumoknak, kiállításoknak, illetve szaklapoknak köszönhetően napjainkban is folyamatos fejlődést mutat, melynek során újabb és újabb kertépítészeti trendek, irányzatok jelennek meg. Ezen trendek a kertépítészetben élen járó Anglia és Hollandia mellett Magyarországon is éreztetik hatásukat és felismerhetőek - köszönhetően kertépítő szakembereink alkotásainak, mely alkotás nem más mint, maga a KERT. A professzionális kertépítés nem szimplán egy munka, vagy elvégzendő feladat, hanem egy alkotási folyamat, melynek eredménye a környezetével harmóniát teremtő és ezáltal is fokozott esztétikai élményt nyújtó díszkert.

Kert stílusok

- Modern kert
- Klasszikus kert
- Szabályos kert
- Mediterrán kert
- Kúriák kertjei
- Történelmi kertek
- Madár barát kert
- Japán kert
- Öko kert

Faiskolai termesztés

Dísfákat a faiskolák állítják elő.

Szabadgyökeres növények:

- csak lombhullató növényeknél és magról szaporított fiatal fenyőféléknél, magonc örökzöld cserjéknél alkalmazható ültetési forma. Tehát kifejlett fenyőféléket, örökzöldeket nem lehet szabadgyökeresen átültetni.

- az ültetés csak nyugalmi időszakban végezhető el biztonságosan.

- ültetés előtt a gyökereket ajánlott visszavágni egy kicsit.

Konténeres növények:

- bármikor ültethetők, kivéve a téli fagyokat.
- ültetésnél nem sérül a növény gyökere.
- általában könnyebb a szállításuk, mint a szabad gyökerű növényeké.
- az ültetésnél az eredés nagy százalékban sikeres.
- a konténeres növények ára magasabb, mint a földlabdás növényeké. Ez a termelés magasabb költségeinek és a várható biztosabb eredésnek köszönhető.

Földlabdás növények:

- csak tavasszal és ősszel ültethetőek így át növények.
- a földlabdás kitermelés szakértelmet és gyakorlatot igényel. Hegyes, hagyományos ásóval nem nagyon érdemes nekiállni.
- a kitermelésnél a növény gyökerei sérülnek, így ültetés után öntözéssel gondoskodni kell róla, hogy a lomb párologtatása és a gyökér vízfelvétele egyensúlyban legyen.
- a földlabdás növény ültetésénél a növény csomagolását nem kell eltávolítani, az hónapokon belül elbomlik a földben. A csomagolás szerves jutaanyagból készül, így természetbarát, ültetésnél nem károsítjuk a környezetet. Legfeljebb ha már a gödörben van a növény, akkor lazítsuk meg a csomagolás felső részét.

Koros fák nevelése

Megkülönböztethetünk szabadföldi és edényes termesztést

Edényes (konténeres) termesztésnek a legfőbb előnye a szabadföldivel szemben, hogy szinte az év bármely szakában telepíthető (kiültethető) a növény, amikor a talaj nincs megfagyva.

Hátránya a magasabb költség, hiszen szükség van edényre, termesztő közegre (virágföld), műtrágyára és fokozottabb a gondozási igénye is.

Gyakrabban kell öntözni, mint a szabadföldi növényeket, hiszen az edényben lévő föld hamarabb kiszárad. A fokozott vízutánpótlás miatt a tápanyag visszapótlásáról is sűrűbben kell gondoskodni.

Ha az edényt kinövi a növény, át kell ültetni nagyobbba. A növényeket többször vissza kell vágni, hogy kellően bokrosodjanak.

Viszont az edény mérete határozza meg az egy négyzetméterre jutó egyedszámot. Nagyobb méretű növényeknél (főleg fenyőféléknél) oda kell figyelni, hogy a növény ne kopaszodjon fel az árnyékoltság miatt. Mindezeket figyelembe véve mégis elmondhatjuk, hogy ahol lehet, ezt a módot kell előnyben részesíteni, hiszen a vevőhöz olyan növény kerül, ami a legkisebb sokkhatással a helyére kerülve, zavartalanul

folytathatja fejlődését.

A szabadföldi nevelés előnye, hogy nagyméretű, több éves növényeket lehet ilyen módon előállítani. A munkafolyamatok során többször át kell ültetni ezeket a növényeket, vagy legalábbis gyökérmetszést kell alkalmazni, hogy olyan növény kerüljön értékesítésre, aminek a megmaradása biztos.

A gyökérmetszés abban is segít, hogy földlabdával lehessen a növényt kitermelni, viszont minden ilyen beavatkozás visszaveti a növény fejlődését, hiszen a gyökérrendszernek regenerálódnia kell, és az eltart egy kis ideig.

A fenyőfélék nevelésére ez a módszer megfelelőbb, mint a konténeres termesztés.

Néhány fásdugványozással könnyen szaporítható cserje esetében is előnyös lehet szabadföldön termesztani, ha nem fontos az ültetési időpont, és az értékesítési csatorna biztosított, vagy konténerezésre kerül a növény.

ültetési idő

költség

ápolási munkélatok

Hársfa átültetése

Koros, un. iskolázott növények telepítése különleges feladat. A növény felesleges, helytelen mozgatása a gyökérlabda és az ágak sérüléséhez vezethet, a pontatlan beállítást pedig

később már nem lehet korrigálni, ismétlésre gyakorlatilag nincs mód.

Magyarországon, kizárólag a HILL & Garden által alkalmazott Optimal technológiával 2004 óta közel 50 db, átlagosan 30 cm-es törzsátmérőjű, kb. 10-12 méter magas 30-40 éves fát ültetnek át sikeresen.

A fáültetést erre a munkafolyamatra tervezett Optimal ültetőgép végzi, melynek ásókései pontosan illeszkednek a növény gyökérzetéhez. A technológiának köszönhetően a gép akár 3 méter átmérőjű földlabdával is képes az átültetendő fát biztonságosan kiemelni, mozgatni és telepíteni. Nincs szükség külön szállítójárműre, emelődarura, a fa hosszadalmas előkészítésére, a földlabda egyben marad és nem sérül.

Az átültetést követően ún. rehabilitációs zónát készítünk, mellyel elősegítjük a hajszálgökyérzet gyors fejlődését. Minden növény a fajtájára és méretére jellemző michorizálóanyagot is kap, elősegítve ezzel a valóban hatékony tápanyagfelvételt. A támasztórendszer kiépítése, a fatörzs körbebandácsolása és a talaj takarása szintén elengedhetetlen a fa biztonságos megmaradása érdekében

Az átültetés csak az utógondozással lesz teljes. A beültetett növényeknek 2 éven keresztül fokozott figyelemre és rendszeres öntözésre van szükségük.

Ez a módszer alkalmas értékes, géppel jól megközelíthető, 30-40 éves fák biztonságos áttelepítésére.

Koros, ún. iskolázott növények telepítése különleges feladat.
A növény felesleges, helytelen mozgatása a gyökérlabda és az ágak sérüléséhez vezethet, a pontatlan beállítást pedig később már nem lehet korrigálni, ismétlésre gyakorlatilag nincs mód.

Az ültetést követően, hasonlóan az iskolázatlan fák telepítésénél ún. rehabilitációs zónát készítünk, mellyel elősegítjük a hajszálgyökérzet gyors fejlődését. Minden növény a fajtájára és méretére jellemző michorizza-tápanyagot is kap, elősegítve ezzel a valóban hatékony tápanyagfelvételt.

Csak a megfelelően kialakított gyökérszóna biztosítja a fák magas díszítő értékét, enélkül a koros növényeink csak vegetálnak és akár lemaradnak fiatalabb társaikkal szemben. A támasztó rendszer kiépítése, árnyékolás és a talaj takarása szintén elengedhetetlen a növény biztonságos megmaradása érdekében

A beültetett növényeknek 2 éven keresztül fokozott figyelemre és rendszeres öntözésre van szükségük!